

De situatie van kinderen en jongeren op Curaçao: Hoofdbevindingen en aanbevelingen

unicef

© United Nations Children's Fund (UNICEF), 2013
Foto's omslag © UNICEF/UNI119953/LeMoyne

Disclaimer:

De meningen in deze publicatie zijn de standpunten van de auteurs en geven niet noodzakelijkerwijs het beleid of de standpunten van UNICEF weer.

De termen en aanduidingen in deze publicatie en de presentatie van het materiaal betekenen niet van de kant van het United Nations Children's Fund (UNICEF) een oordeel of advies over de juridische status van een land of gebied, of van haar autoriteiten of de afbakening van haar grenzen.

Nederlandse eindredactie: Mark Wijne, UNICEF Nederland en Colette Mulder, tekstensie.nl

Vormgeving: Shiloh Productions

INLEIDING

Photo: © UNICEF/NYHQ20111963/LeMoyné

In 2012 heeft de non-gouvernementele organisatie OSE (Observatorio Social del Ecuador) een situatieanalyse uitgevoerd van kinderen en jongeren op Curaçao. Dit ter evaluatie van de vooruitgang en van de uitdagingen rond de toepassing van de rechten van deze groepen. Een ander belangrijk doel was om met aanbevelingen te komen voor sociale initiatieven en middellange en langetermijnbeleidsmaatregelen ter verbetering van hun levensomstandigheden en kansen. Deze analyse werd uitgevoerd in opdracht van UNICEF, de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties .

Er werd gekozen voor een benadering vanuit een mensenrechtenperspectief en een participatieve aanpak. De analyse was gericht op de sociaaleconomische en politieke processen die van invloed zijn op de situatie van kinderen, jongeren en vrouwen. De informatie werd onder andere verkregen via interviews en focusgroepen, ook met jongeren. Daarnaast werden gegevens van de volkstelling van 2001 en 2011 opnieuw bekeken, evenals diverse documenten en onderzoeken van verschillende nationale en internationale organisaties. De analyse werd echter beperkt doordat er slechts weinig statische gegevens over kinderen en jongeren beschikbaar zijn.

Onderstaand zijn de belangrijkste algemene bevindingen voor Curaçao vermeld. Daarna volgen hoofdbevindingen en aanbevelingen die met name betrekking hebben op kinderen, jongeren en vrouwen. Het gaat hierbij om het recht op gezondheid, onderwijs, bescherming en participatie. We sluiten af met de conclusie. Een uitgebreide weergave van de onderzoeksresultaten voorzien van afbeeldingen, tabellen en kaders is terug te vinden in het volledige rapport.

Photo: © UNICEF/NYHQ20111940/LeMoynes

Belangrijkste algemene bevindingen

Rechtssysteem

Curaçao, ooit Nederlands overzees grondgebied, werd in oktober 2010 – toen de Nederlandse Antillen ophielden te bestaan – een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Overblijfselen van de historische relatie met Nederland zijn onder andere de algemene politieke structuur van een welzijnsstaat. De nationale veiligheid

en de internationale relaties van het eiland zijn verantwoordelijkheden van het koninkrijk. Het rechtssysteem is gebaseerd op het Nederlands systeem en het wettelijke kader heeft een sterke mensenrechtenbenadering, met name met betrekking tot kinderen, jongeren en vrouwen. Als onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden is Curaçao bovendien gehouden aan een aantal internationale verdragen. Dit zijn onder meer het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en het verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW). Het eiland rapporteert hierover aan VN-mensenrechtencomités zoals aan het VN-Kinderrechtencomité.

Nationale identiteit

Het eiland telt meer dan 60 verschillende nationaliteiten. Curaçao is ook een meertalig land: het Papiamentu is de meest gesproken moedertaal (78,6 procent), gevolgd door het Nederlands (9,4 procent), het Spaans (6 procent) en het Engels (3,5 procent). De culturele diversiteit is een van de sterke kanten van het land, maar zorgt tegelijkertijd voor mogelijke problemen op het gebied van integratie en sociale cohesie. Een hardnekkig overblijfsel van de koloniale periode is een discriminerende houding op basis van ras of klasse, wat kan leiden tot marginalisatie, kwetsbaarheid en risicomilieus voor bepaalde jongeren.

Bevolkingssamenstelling

In 2011 had Curaçao in totaal 149.569 inwoners (81.231 vrouwen en 68.488 mannen), waarvan 30 procent kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 19 jaar. De bevolking is aan het verouderen.

Levensstandaard en scholing

Curaçao heeft een van de hoogste levensstandaarden in het Caribisch gebied en is door de Wereldbank als hoog-inkomensland ingedeeld. De vrijemarkteconomie is gediversifieerd, met als belangrijkste sectoren de olie-industrie, het toerisme, de financiële dienstverlening en de informatie- en communicatietechnologie. De armoede en ongelijkheid op het eiland zijn echter licht toegenomen. Er zijn veel laaggeschoolde banen, in 2009 was 9,7 procent van de beroepsbevolking werkloos en er is een tekort aan goed opgeleide mensen om aan de behoeften van het land te voldoen.

Overheidsbeleid

Er is weinig coördinatie tussen ministeries onderling en tussen ministeries en maatschappelijke organisaties. Daarnaast ontbreken er mechanismen om de uitvoering van het openbare beleid te monitoren en te achterhalen in hoeverre dit beleid het leven van de inwoners van het land daadwerkelijk verbetert.

Het recht op gezondheid

Behaalde resultaten

Bijna iedereen op Curaçao heeft toegang tot de gezondheidszorg; alleen niet-geregistreerde immigranten hebben geen zorgverzekering (zij hebben wel toegang tot gezondheidszorg als ze betalen). Preventieve zorgmaatregelen leggen de nadruk op prenatale en kraamzorg en bijna alle baby's (99 procent) worden geboren in een medische instelling. De vaccinatiegraad is 95 procent onder kinderen van 1 tot 4 jaar.

Binnen de gestelde doelen is prioriteit gegeven aan programma's voor vaccinatie van 0- tot 24-jarigen en voor beheersing van overdraagbare ziekten en reproductieve gezondheid binnen deze leeftijdscategorie. Extra nadruk wordt gelegd op de preventie van hiv en aids en op voeding. De in 2012 aangenomen moederschapswet is bedoeld om de gezondheid en veiligheid van werkende moeders tijdens de zwangerschap te garanderen.

Openstaande uitdagingen

De gezondheidszorg is niet georganiseerd in één enkel systeem en er bestaat een kloof tussen preventieve en curatieve zorg. Sommige gezondheidsgegevens ontbreken of zijn versnipperd en de informatie die wel beschikbaar is, wordt niet altijd geraadpleegd voor het nemen van beslissingen.

Een andere uitdaging is obesitas. Experts schatten dat zo'n 25 à 30 procent van de kinderen en jongeren overgewicht heeft. De oorzaak hiervan is enerzijds cultuurgebonden. Aan de andere kant heeft het te maken met de calorierijke voeding (gezonder voedsel wordt geïmporteerd en is daardoor veel duurder), in combinatie met te weinig beweging. Obesitas kan diabetes en hoge bloeddruk tot gevolg hebben.

Het aantal kinderen dat voor de vijfde verjaardag sterft is in de afgelopen 12 jaar gestegen. Hoewel deze aantallen in absolute cijfers niet alarmerend zijn, is het van belang onderzoek te doen om de oorzaak hiervan vast te stellen. Er is geen wetgeving die borstvoeding stimuleert en te weinig niet-geregistreerde vrouwen krijgen prenatale zorg. Hoewel niet-geregistreerde kinderen vrije toegang hebben tot preventieve zorg, moet er voor behandelingen betaald worden.

Het percentage tienerzwangerschappen is in de afgelopen jaren stabiel gebleven, maar jongeren worden steeds jonger zwanger. Het aantal jongeren dat voor het achttiende levensjaar meer dan één kind heeft, is toegenomen. Redenen hiervoor zijn onder andere het gebrek aan seksuele voorlichting op scholen, het gebrek aan communicatie binnen het gezin en de hardnekkige misvattingen over de vormen van anticonceptie. Zwangerschap op jonge leeftijd brengt gevaren met zich mee voor de gezondheid van moeder en kind. Bovendien loopt de moeder het risico op blijvende armoede.

Ook verslavingen vormen een gezondheidsrisico voor kinderen en jongeren. Uit een onderzoek van GGD Curaçao

en FMA (2010) blijkt dat 13 procent van de leerlingen in het basisonderwijs en 32 procent van de leerlingen in het middelbaar onderwijs wel eens heeft gerookt. 79 procent van de leerlingen in het basisonderwijs en 76 procent van de leerlingen in het middelbaar onderwijs heeft ooit alcohol gebruikt. En 2 procent van de leerlingen in het basisonderwijs en 4 procent van de leerlingen in het middelbaar onderwijs heeft wiet gebruikt.

Andere uitdagingen op het gebied van gezondheid zijn hiv en aids – het aantal geregistreerde hiv-infecties in juni 2011 was 11 procent hoger dan het jaar daarvoor. Ook zijn er mogelijke negatieve gezondheidseffecten die verband houden met vervuiling door de olie-industrie.

Het recht op onderwijs

Behaalde resultaten

Het onderwijs op Curaçao is gratis, zoals bepaald in Artikel 21 van de Staatsregeling, en is verplicht voor kinderen in de leeftijd van 6 tot 18 jaar. 97 procent van de kinderen gaat naar de basisschool en 77 procent naar de middelbare school. Dankzij de leerplichtwet hebben ook niet-geregistreerde migrantenkinderen toegang tot onderwijs. In 2005 is de Wet Sociale Vormingsplicht aangenomen om het probleem van drop-outs aan te pakken. Ook wordt onderwijs en training in verschillende sectoren aangeboden aan jongeren in de leeftijd van 16 tot 24 jaar die zonder diploma van school zijn gegaan.

Openstaande uitdagingen

Het onderwijssysteem op Curaçao is gebaseerd op het Nederlandse onderwijsmodel. Dit leidt tot uitdagingen doordat kinderen en jongeren zich niet goed kunnen identificeren met de maatschappij en cultuur. Dit kan uiteindelijk leiden tot vertrek naar het buitenland voor de studie en eventueel werk, wat al heeft geleid tot braindrain.

Het Papiamentu wordt nu ook in de eerste onderwijsfasen gebruikt (niet langer alleen Nederlands). Maar onderwijsmaterialen in deze taal zijn slechts beperkt beschikbaar. De toetsen die worden gebruikt voor de overgang van het basisonderwijs naar het middelbaar onderwijs, volgen nog steeds de Nederlandse structuur en zijn gebaseerd op rekenen en taal. Er wordt nog veel gebruikgemaakt van strak georganiseerde onderwijsmethodes en er wordt weinig aandacht besteed aan sport- of culturele activiteiten.

Het percentage drop-outs is hoog: 23 procent van de jongeren, met name jongens, komt buiten het onderwijssysteem terecht. Oorzaken hiervan zijn bovenstaande factoren, maar ook armoede, de wens om een baan te hebben en geld te verdienen, en het gebrek aan steun vanuit het gezin doordat ouders meerdere banen hebben. Bovendien wordt op scholen de leersnelheid van meisjes aangehouden, waardoor vooral jongens achterblijven (die gemiddeld een lagere leersnelheid hebben). Kinderen met leerproblemen (hoofdzakelijk jongens) kunnen worden doorverwezen naar scholen voor speciaal onderwijs. Kinderen met een beperking worden niet noodzakelijkerwijs opgenomen in

het reguliere onderwijssysteem. Door het beperkte aanbod van naschoolse activiteiten zijn kinderen en jongeren vaak alleen thuis terwijl hun ouders aan het werk zijn. Dit vergroot de kans op betrokkenheid bij activiteiten als drugsgebruik en criminaliteit.

Hoewel het onderwijs op Curaçao ogenschijnlijk gratis is, vragen scholen ouders vaak een extra bijdrage, omdat de overheidsfinanciering niet alle kosten dekt. Er zijn onvoldoende leerkrachten en onderwijsmaterialen.

Zowel geregistreeerde als niet-geregistreeerde migrantenkinderen hebben toegang tot onderwijs, maar de laatstgenoemde groep kan geen diploma krijgen bij het afronden van de middelbare school. Daardoor wordt het bijna onmogelijk voor deze kinderen om verder te studeren en is het extreem moeilijk om een baan op een hoger niveau te vinden.

Het recht op bescherming

Behaalde resultaten

Er is een basissysteem voor kinderbescherming; verschillende openbare en particuliere organisaties zijn betrokken bij het vaststellen, voorkomen en herstellen van geschonden rechten. De overheid legt de nadruk op het recht op sociale zekerheid en er is een algemeen uitkeringsstelsel (een geldelijke bijdrage of uitkering voor dienstverlening) voor alle burgers die deze nodig hebben. Er is geen bewijs van de aanwezigheid van kinderarbeid op het eiland. De staat financiert een aantal stichtingen en maatschappelijke organisaties om programma's en projecten in te voeren voor kinderen en jongeren die een groter risico lopen. In 2011 is er een nieuw jeugdstrafrechtstelsel geïntroduceerd dat veel flexibeler is dan het vorige systeem.

In de afgelopen drie decennia heeft Curaçao grote stappen gezet met betrekking tot het rechtssysteem waardoor vrouwenrechten worden gegarandeerd. Sinds 2003 bestaat er een centrum dat hulp biedt aan vrouwelijke geweldsslachtoffers en sinds 2007 bestaat er een opvang voor vrouwen tussen 18 en 24 die thuis problemen hebben.

Openstaande uitdagingen

Preventie, zorg, rehabilitatie, herstel van rechten, en het signaleren en registreren van problemen zijn geen integraal onderdeel van het hierboven genoemde basissysteem voor kinderbescherming. Voor een dergelijk systeem zouden de verschillende ministeries één gezamenlijk kinderbeleid moeten hebben met een betere samenwerking met maatschappelijke organisaties. Op dit moment is er onvoldoende overheidstoezicht op maatschappelijke organisaties. Vaak hebben deze problemen met de financiering en is er slechts in beperkte mate technische en gespecialiseerde kennis aanwezig.

Het aantal gerapporteerde gevallen van huiselijk geweld is toegenomen, toe te schrijven aan een aantal factoren die een negatieve invloed hebben op het huishouden. Dit zijn alleenstaande ouders, moeders die gaan werken en hun kinderen alleen en onbeschermd thuis achterlaten, het gebrek aan een mannelijk rolmodel, en een hoge mate van stress onder ouders in bepaalde lagen van de maatschappij.

Elk jaar worden er zo'n 38 gevallen van seksueel kindermisbruik gerapporteerd. Er wordt gesuggereerd dat incest niet zeldzaam is. Er zijn echter geen statistieken beschikbaar over de daadwerkelijke omvang van het probleem. Ook is er sprake van het fenomeen 'loverboys': jonge mannen (in de leeftijd van 18 tot 24 jaar) die kwetsbare meisjes verliefd op ze laten worden door ze emotioneel en financieel te steunen. Hierna vragen ze de meisjes om hen een gunst te verlenen door seks te hebben met andere mensen die daar geld voor moeten betalen. Deze meisjes rapporteren dit niet omdat ze het niet als misbruik zien.

Volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken is Curaçao een land van herkomst, doorvoer en bestemming van handel in vrouwen en kinderen. Zij worden onderworpen aan sekshandel en dwangarbeid. De overheid heeft tot op heden nog niet voldaan aan de minimumvereisten om dit probleem tegen te gaan. Hoewel het Curaçaose Wetboek van Strafrecht van 2001 voorziet in strenge straffen voor deze misdaden, hebben er nog geen processen of veroordelingen plaatsgevonden. Er is geen specifiek beleid voor de preventie en opsporing van deze problemen met kinderen en jongeren.

Jongeren zijn een risicogroep voor drugshandel omdat zij dit soms zien als een snelle en makkelijke manier om geld te verdienen. Hoewel de overheid diverse programma's heeft opgezet om de bevolking voorlichting te geven over drugsgebruik, worden er geen specifieke maatregelen getroffen om drugshandel te voorkomen.

Onder het nieuwe jeugdstrafrechtstelsel kunnen jongeren van 16 en 17 jaar nog steeds als volwassenen worden berecht. De meeste jeugdige delinquenten eindigen tussen de volwassen gevangenen in de normale gevangenis, wat een ernstig probleem vormt. Het feit dat het rechtssysteem is gebaseerd op het Nederlandse systeem heeft geleid tot wetten die volgens lokale opvattingen 'tolerant' zijn op het gebied van kinderen. Zo mogen kinderen van 16 jaar zelf beslissen over hun seksleven en hebben ze volgens het Curaçaose Wetboek van Strafrecht het recht te kiezen of de persoon die ervan verdacht wordt hen te hebben mishandeld, moet worden vervolgd of niet. Hierdoor, zo is de perceptie, kunnen mannen die misbruik maken van meisjes vrijuit gaan.

Het recht op participatie

Behaalde resultaten

In het algemeen bevindt de jongerendeelname aan de maatschappelijke discussie zich nog in een beginfase. Er is een Jeugdparlement dat zich bezighoudt met de politieke vorming van de jeugd. Hoewel dit parlement geen beleidswijzigingen kan doorvoeren, staat het wel open voor de mening van jongeren en draagt het ideeën en voorstellen aan bij de staat. Er wordt een tijdschrift verspreid op alle scholen dat door jongeren wordt gemaakt. Bovendien kunnen kinderen en jongeren hun mening ook geven via lokale radiozenders.

Maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol op het eiland. Op dit moment zijn negentig organisaties die zich bezighouden met kinderen en jongeren (0-24 jaar) verenigd in de Federatie Antilliaanse Jeugdzorg. Dit is onder meer United Neighbourhoods of Curaçao, een organisatie die 1.500 tot 2.000 vrijwilligers in zeventig wijken telt.

Openstaande uitdagingen

Er zijn maatregelen noodzakelijk om de kinderp participatie te bevorderen, aangezien de huidige programma's zich vooral op kinderen vanaf 12 jaar richten. Wetten om de jongerenparticipatie te garanderen zijn nog in ontwikkeling.

Een andere uitdaging heeft betrekking op de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Binnen de overheid is er nog geen gelijkheid bereikt. Slechts vijf van de eenentwintig parlementsleden is vrouw en slechts twee van de negen leden van de ministerraad. Hoewel vrouwen in het lager, middelbaar en veelal ook in het tertiair onderwijs uitblinken, is de werkloosheid onder vrouwen hoger dan onder mannen. Vrouwen verdienen bovendien minder dan mannen en hebben net als alleenstaande ouders vaak meerdere banen om hun gezin te onderhouden. Er is geen beleid om vrouwen te ondersteunen in hun dubbele rol als verzorger en kostwinner.

In het verleden verleende de staat een gratieperiode voor het legaliseren van niet-geregistreerde kinderen, maar daar werd weinig gebruik van gemaakt. Deze mensen konden niet aan de eisen voldoen of waren bang uitgezet te worden. Het resultaat is een stressvolle situatie voor kinderen, die moeten zien om te gaan met de emotionele aspecten van het opgroeien in een gezin dat door de maatschappij en de staat wordt buitengesloten.

Aanbevelingen

Algemeen

- Versterk de coördinatie en samenwerking tussen overheidsinstanties en ministeries bij het aanpakken van het recht van kinderen op gezondheid, onderwijs, bescherming en participatie.
- Versterk de staatsrol bij het stellen van normen en standaarden voor de kwaliteit en functies van niet-gouvernementele organisaties en stichtingen. Zet bijvoorbeeld duidelijke verwijzingsmechanismen op om kinderrechten aan te pakken.
- Bied monitoring- en evaluatiesystemen met betrouwbare en toegankelijke gegevens over de implementatie van actieplannen met betrekking tot kinderen en jongeren.
- Voer onderzoek uit om meer inzicht te krijgen in de situatie van kinderen en jongeren op het gebied van gezondheid, onderwijs, bescherming en diverse aspecten van het sociale leven. Een onderzoek gebaseerd op nationale afkomst om belangrijke variaties van de bevolking vast te leggen zou moeten helpen bij het plannen van het te voeren beleid.
- Garandeer transparantie en verantwoordelijkheid bij initiatieven ten gunste van kinderen en jongeren door de inzet van mechanismen zoals burgertoezicht en hedendaagse communicatievormen zoals internet en sociale netwerken.
- Bevorder de dialoog en culturele en economische uitwisseling met andere landen in de Cariben en Latijns-Amerika, wat kan bijdragen aan de opbouw van een nieuwe staat.

Gezondheid

- Zet een systeem voor preventieve en curatieve zorg, en rehabilitatie op dat extra aandacht besteedt aan overgewicht en obesitas, verslavingen onder kinderen en tienerzwangerschappen.
- Zet een communicatiecampagne op in combinatie met voorlichting over gezonde voeding op het werk, scholen en universiteiten en stimuleer beweging voor iedereen om obesitas aan te pakken.
- Voer meer onderzoek uit naar de oorzaken van gezondheidsproblemen onder kinderen en jongeren. Dit omvat onderzoek naar de impact van milieuvervuiling.
- Verhoog de inspanningen om borstvoeding te stimuleren en zorg dat voldaan wordt aan de Internationale Marketingcode voor het op de markt brengen van vervangingsmiddelen voor moedermelk.
- Voer onderzoek uit naar de toegenomen kindersterfte en kijk daarbij naar de kwaliteit van de prenatale zorg en de sociale omstandigheden van zwangere moeders met problemen.

Onderwijs

- Steun werkende gezinnen door het aantal kinderopvangcentra met naschoolse activiteiten te verhogen. Stimuleer ook dat er meer openbare ruimten worden gecreëerd voor culturele en sportactiviteiten.
- Maximaliseer de efficiëntie en effectiviteit van de beschikbare hulpmiddelen ten behoeve van een betere schoolgang en betere leerresultaten.
- Overweeg het Nederlandse perspectief in het onderwijssysteem te wijzigen in een meer lokaal perspectief en bied innovatieve onderwijsmethoden voor kinderen op verschillende niveaus.
- Versterk de re-integratieprogramma's voor voortijdige schoolverlaters en blijf de impact monitoren van

- de maatregelen tot terugdringing van het schoolverzuim.
- Introduceer waarschuwingsmechanismen op scholen om sociaaleconomische problemen of leerproblemen bij kinderen vroegtijdig te signaleren.
  - Train onderwijzers en bied leermaterialen zodat kinderen met een beperking zoveel mogelijk in het regulier onderwijs kunnen blijven.
  - Neem seksuele voorlichting op in het onderwijsprogramma en stimuleer gezinnen en scholen om samen te werken bij het voorkomen van ongewenste zwangerschappen, met extra aandacht voor meisjes van 12 jaar en ouder.

Bescherming

- Versterk het systeem voor kindbescherming dat de samenwerking coördineert tussen verschillende ministeries en openbare instanties op het gebied van onderwijs, gezondheid, bescherming, justitie en de stichtingen die voor kinderen en jongeren zorgen.
- Creëer betere monitoring- en evaluatiemechanismen waarmee de staat de efficiëntie en effectiviteit, en de naleving van de overheidsregelgeving door ngo's en organisaties op het gebied van kindbescherming kan nagaan.
- Ontwerp en implementeer een code voor de bescherming van kinderen en jongeren die beantwoordt aan de lokale realiteit.
- Geef overheidspersoneel trainingen over specifieke kwesties aangaande de bescherming van kinderen en jongeren.
- Implementeer beleid voor signalering, voorlichting, opsporing en vervolging van mensen met betrekking tot mensenhandel. Maak preventie en de bescherming van kinderen en jongeren als de belangrijkste pijlers. Dit kan worden aangevuld met extra zorg voor getroffen kinderen.
- Pak het probleem van huiselijk geweld aan – onder andere via opsporings- en behandelingsmechanismen – en maak het transparant om normalisatie te voorkomen.
- Creëer alternatieve gerechtelijke procedures voor jongeren die de wet overtreden; kinderen in een instelling plaatsen mag slechts een laatste redmiddel zijn. Bouw aparte faciliteiten voor jeugdige delinquenten en stel onderwijsprogramma's en psychologische behandelingen beschikbaar.
- Creëer een informatiesysteem dat gegevens bijhoudt van kinderen die de wet overtreden, zoals hun leeftijd en sociaaleconomische achtergrond en het soort overtrekking dat ze hebben begaan. Zorg voor samenwerking tussen de verschillende beschermingsorganisaties om deze kinderen in de maatschappij te laten re-integreren.

Participatie

- Zorg dat elke school een leerlingenraad heeft en bevorder de participatie van kinderen onder de 12.
- Ontwikkel beleid om de bestaande ongelijkheid tussen vrouwen en mannen op het gebied van werkgelegenheid en politieke participatie aan te pakken. Richt dit beleid op een grotere betrokkenheid van vaders bij de zorg en op steun voor werkende moeders.

CONCLUSIE

Foto: © UNICEF/NYHQ20111925/LeMoyné

Het enorme potentieel van Curaçao is te danken aan algemene toegang tot onderwijs en gezondheid en het feit dat het een multicultureel en divers land is met een wettelijk kader dat volledige naleving van de rechten van kinderen en vrouwen mogelijk maakt. Het land is bovendien in transitie op sociaal, politiek, economisch en cultureel vlak. De aanwezigheid van alle belangrijke voorwaarden en de historische situatie maken dit een uitgelezen moment voor het creëren van een beschermingssysteem om de naleving van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen te garanderen. Dit vraagt samenwerking tussen overheid en maatschappelijke organisaties onder andere op het gebied van gezondheid, onderwijs, bescherming en participatie.

Foto: © UNICEF/UNI120007/LeMoyne